

Музичний літопис України

*Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...
От де, люде, наша слава,
Слава України!*

Тарас Шевченко

Сучасні процеси глобалізації несуть загрозу зникнення національного обличчя кожної культури, уніфікації та стандартизації етнокультурних цінностей. Українцям, як і іншим народам, важливо зберегти свою самобутність, зв'язок з власною історичною традицією. Особливу роль у цьому відіграє фольклор - виразник національного духу, неповторності та унікальності українського етносу.

Пісня – це голос душі народу, поетичний вияв його працелюбної і співучої вдачі, образне втілення його історії, моралі, мрій і прагнень. Вона така ж нездоланна й безсмертна, як і той народ, що її породив.

Запропонована виставка покликана дати якнайширшу інформацію про роди і жанри українського пісенного фольклору.

І. Героїчний епос: думи, історичні пісні та народні балади

У піснях героїчного епосу емоційно і піднесено звучить усна історія українського народу, звитяжні й трагічні її сторінки, козацькі звичаї і вольниця, мужність і безкорисливість національних героїв.

Балади / упоряд. О. І. Дей, А. Ю. Ясенчук. – К. : Дніпро, 1987. – 319 с. : іл.

У збірнику представлені класичні зразки українських народних балад, які яскраво відображають багатотисячолітню історію, звичаї і мораль народу.

Для широкого кола читачів.

Григор'єв-Наш Никифор. Історія України в народних думах та піснях / Н. Григор'єв-Наш. – К.: Веселка, 1993. - 271 с. : іл.

Видання не має аналогів ні за побудовою, ні за зібраним історичним матеріалом. Карби героїко-драматичної долі українського народу тут постають крізь чесний голос невмирущої пісні, крізь відкриту душу правічної думи, в яких оживає історія України.

Книга буде корисною для учнів середнього та старшого шкільного віку.

Іваницький А. І. Історичний синтаксис фольклору. Проблеми походження, хронологізації та декодування народної музики / А. І. Іваницький. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 404 с. : нот.

В роботі обстоюється принципово новий погляд на походження музики. Він полягає в урахуванні триєдності мислення, мови й музики.

Книга адресована науковцям, викладачам, студентам музичних академій, університетів.

Історія української музики. В 6 т. / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл. та етногр. ім. М. Т. Рильського. – К. : Наукова думка, 1989 – 1991. -

Т. 1: Від найдавніших часів до середини ХІХ ст. / за ред. Л. Б. Архімович, Т. П. Булат, М. М. Гордійчук. – 1989. – 448 с.

В цьому томі значну увагу приділено народній творчості. Для музикознавців, істориків, викладачів, студентів та шанувальників музичного мистецтва.

Лановик М. Б. Українська усна народна творчість : підруч. / М. Б. Лановик, З. Б. Лановик. – К. : Знання-Прес, 2006. – 591 с.

Підручник написано на концептуально новій основі у роки незалежності України. В ньому представлено різножанровий фактичний матеріал, простежено розвиток народної творчості від її витоків до сучасності.

Орієнтований на студентів культурологічних, філологічних та інших гуманітарних спеціальностей.

Народні балади Закарпаття / у записах П. Лінтура. Вступ. стаття, упоряд. І. Сенька. – Ужгород : Карпати, 2013. – 208 с. : нот.

Видання представляє найбільш типові, повні, яскраві, цікаві з історичного та літературно-естетичного боку твори українського фольклору Закарпаття з підготованими вірогідними мелодіями до текстів балад.

Для широкого кола читачів, учителів музики, самодіяльних та професійних виконавців.

Народні думи: збірник / упоряд. С. В. Мишанич. – К. : Дніпро, 1986. – 173 с. : іл.

Книга містить кращі зразки народних дум.

Рекомендована учням загальноосвітніх шкіл II-III ступенів.

Розлилися круті бережечки: українські народні пісні та думи / упоряд. О. Микитенко. – К. : Веселка, 1972. – 228 с. : іл.

У збірнику представлені найкращі зразки дум і пісень, які знайомлять з героїчною історією українського народу. Для середнього та старшого шкільного віку.

Руснак І. Є. Думи та історичні пісні: тексти та їх інтерпретація / І. Є. Руснак. – Кіровоград : Степова Еллада, 1999. - 96 с.

Навчальний посібник дає цілісне уявлення про жанр історичної пісні та думи, тексти творів та їх аналіз.

Для вчителів літератури, історії та студентів гуманітарних факультетів.

Українські балади / упоряд. М. К. Дмитренко. – К. : Укр. центр духовної культури, 1993. – 64 с.

До збірки ввійшли кращі народні пісенні твори, в яких із динамізмом і пристрасною передані соціальні події, історичні катаклізми та особисті драми.

Розрахована на широке коло читачів.

Українські думи та історичні пісні / упоряд. Д. М. Новиченко. – Донецьк : ТОВ ВКФ "БАО", 2008. – 288 с. : іл. ; ноти.

До видання ввійшли найпопулярніші історичні пісні та думи.

Адресоване всім шанувальникам народного пісенного спадку.

Українські народні пісні та думи / упоряд. Д. Есипенко. – К. : Т-во "Знання" України, 1992. – 96 с.

Збірник знайомить читача з давніми козацькими думами та історичними піснями.

Для широкого кола читачів.

Українські народні думи та історичні пісні : збірка / упоряд. О. Таланчук. – К. : Веселка, 1990. - 239 с. : іл.

До книги ввійшли неоціненні пісенні скарби українського народу, в яких відбито героїчні та драматичні події його історії.

Для середнього і старшого шкільного віку.

Додаткова інформація на сайтах:

www.oblosvita.kiev.ua/4672/dumi-ta-istorichni-pisni/ - тематика, художня організація та особливості виконання історичних пісень.

www.bizslovo.org/content/index.php/ru/biblioteka/211-ukrainska-narodna-tvorchisty/400-kozacki-pisni.html - теми, мотиви і символи в народних думах.

www.ukrtvory.com.ua/nt/narodni_dumy.html – поділ дум за змістом і проблематикою.

II. Народна лірика: родинно-побутові та календарно-обрядові пісні

За цінністю пізнання духовної еволюції людства обрядові пісні не поступаються археологічним знахідкам. У родинно-побутових піснях крізь призму почувань однієї людини передається характер цілого народу.

Гарасим Я. І. Нариси до історії української фольклористики : навч. посіб. / Я. І. Гарасим. – К. : Знання, 2009. – 301 с.

У посібнику висвітлено наукові аспекти фольклористичного доробку найвідоміших дослідників усної народної творчості.

Для студентів філологічних спеціальностей.

Дитячий фольклор : збірник / упоряд. Г. В. Довженок. – К. : Дніпро, 1986. – 304 с.

До збірника увійшли кращі зразки колискових пісень та забавлянок, щедрівок, колядок, закличок та ін.

Розраховано на широке коло читачів.

З фольклорної криниці Франкового села : народні пісні, перекази, спогади / запис і упоряд. О. Ф. Ошуркевича. – Луцьк : Волинська книга, 2007. – 167 с. : ноти.

Збірка містить зразки українських народних пісень з батьківщини Івана Франка – села Нагуєвичі Львівської області.

Видання розраховане на етномузикознавців, фольклористів, студентів філологічних спеціальностей.

Закувала зозуленька : антологія укр. нар. поет. творчості / упоряд. Н. С. Шумада. – К. : Веселка, 1998. – 510 с. : іл.

Антологію складають класичні зразки епічних, ліричних, побутових та календарно-обрядових пісень. У статтях перед розділами подано найважливіші поняття фольклористики, жанри, їх особливості та історичну долю.

Для старшого шкільного віку.

Іваницький А. І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями) : навч. посіб. / А. І. Іваницький. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 520 с. : ноти.

Книга містить 480 зразків народної музики усіх жанрів та регіонів України. До пісень подаються коментарі й паспорти. Кожен розділ відкривається відомостями про жанри, роди, обрядовість, повір'я, особливості побуту.

Призначена для студентів, аспірантів, викладачів музичних спеціальностей.

Календарно-обрядові пісні : збірник / упоряд. Ю. О. Чебанюка. – К. : Дніпро, 1987. – 392 с. : іл. ; ноти.

До збірки увійшли веснянки, петрівки, колядки, щедрівки, русальні та купальські пісні, ладкання до худоби, пісні трудового року (засівальні, косарські, гребовицькі, жнивварські, обжинкові та ін.)

Для широкого кола читачів.

Лозинський Й. І. Українське весілля / Й. І. Лозинський. – К. : Наукова Думка, 1992. - 174 с.

У книзі подано перший і найпоширеніший у XIX столітті опис українського весілля з обрядовими піснями. Це одна з ранніх пам'яток української етнографії та фольклористики.

Для етнографів, істориків, фольклористів, філологів.

Пісні родинного життя : збірник / упоряд. Г. В. Довженок. – К. : Дніпро, 1988. – 359 с. : іл.

До збірника увійшли кращі зразки народних пісень про кохання, сватання, заручини, віддавання, взаємини між родичами та сімейне життя, записані в різних регіонах України.

Сійся, родися : колядки, щедрівки, веснянки / упоряд. К. Борисенко. – К. : Національний книжковий проект, 2012. – 176 с. : іл.

До книжки увійшли шедеври народнопоетичної творчості, що є органічною частиною українського народного обряду зимового та весняного календарних циклів.

Для молодшого та середнього шкільного віку.

Додаткова інформація на сайтах :

www.ebk.net.ua/book/synopsis/ukrlit/part1/013.html – витоки і розвиток календарно-обрядової пісенності.

www.info-library.com.ua/books-text-4146.html – тематичний поділ родинно-побутових пісень.

www.svitua.org/all/item/320.html - загальна характеристика календарно-обрядових пісень.

III. Соціально-побутові, жартівливі пісні та коломийки

Людські почуття, веселощі та страждання залишилися майже незмінними протягом століть. Неоднорідна за жанровими ознаками соціально-побутова лірика відбиває настрої народу, викликані різними явищами суспільного життя.

Наймиські та заробітчанські пісні : збірник / за ред. О. І. Дея. – К. : Наукова думка, 1975. – 576 с. : ноти.

Збірник охоплює текстовий і музичний матеріал з усієї України.

Стане в пригоді музикознавцям, філологам, історикам.

Народні пісні з батьківщини Івана Франка / зібрав та упоряд. В. Сокіл. – Львів : Каменяр, 2003. – 407 с. : іл. ; ноти.

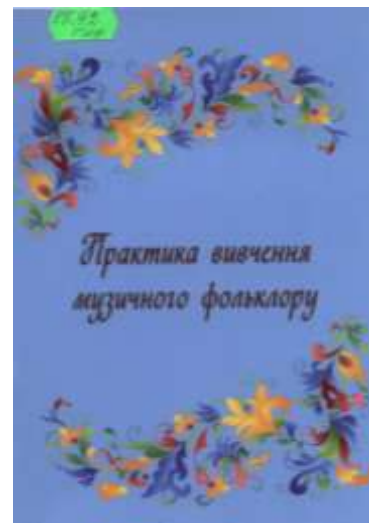
Основу збірки склали матеріали фольклористичного дослідження, проведеного у Ясениці, Урожі, Сільній і Нагуєвичях – рідних місцях великого І. Франка. Значна частина подається з мелодіями.

Для етномузикологів, фольклористів, літературознавців та лінгвістів.

Практика вивчення фольклору : методичні рекомендації для студентів / уклад. І. І. Журавкова; відп. ред. Г. Д. Ремезова. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 64 с. : ноти ; табл.

Видання містить зразки українського музичного фольклору, зібрані на Поділлі Ганною Коваль, та її коментарі до пісень.

Для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв.

Руснак І. Є. Український фольклор : навч. посіб. / І. Є. Руснак. – К. : ВЦ "Академія", 2010. – 304 с.

Навчальний посібник розкриває особливості, історію розвитку, жанрову структуру та тематичну палітру українського фольклору.

Адресований студентам культурологам, філологам та історикам.

Таємниці віків : навч. посіб. / упоряд. О. Г. Мукомела. – К. : Грамота, 2001. – 511 с.

Видання містить вибрані зразки народного фольклору, зокрема широко представлені соціально-побутові, чумацькі, танцювальні пісні та коломийки.

Для усіх шанувальників народної творчості.

Українські народні пісні, наспівані Д. Яворницьким. Пісні та думи з архіву вченого. / уклад. М. М. Олійник-Шубравська. – К. : Музична Україна, 1990. – 456 с. : іл. ; ноти.

У збірці подано понад 300 зразків з мелодіями, які походять із центральних та східних областей України.

Видання розраховане на музикознавців, фольклористів та філологів.

Українські народні пісні : збірник / упоряд. О. А. Правдюк. – К. : Наукова думка, 1991. – 288 с. : ноти.

До збірника увійшли народні соціально-побутові, жартівливі, частіткові пісні, які були записані від сучасних носіїв фольклору.

Для музикознавців, фольклористів, філологів і шанувальників народного музичного мистецтва.

Українські народні жартівливі пісні : збірник / упоряд. В. М. Єсипок. – К. : Техніка, 2005. – 232 с. : ноти.

Публікується близько 200 зразків найулюбленіших народом пісень, які віддзеркалюють побут, стосунки у побуті та суспільстві, кумедні ситуації.

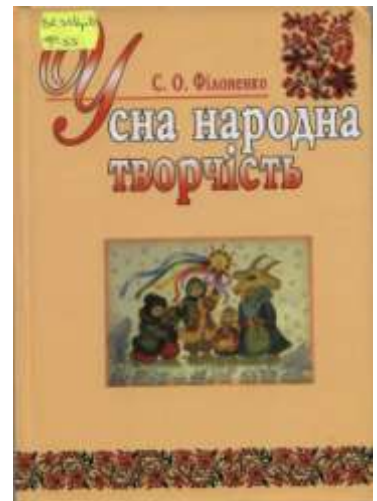
Для широкого кола читачів.

Філоненко С. О. Усна народна творчість : навч. посіб. / С. О. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 416 с.

У посібнику подається навчально-методичний матеріал для всіх жанрів фольклору.

Для студентів гуманітарних спеціальностей.

Чи я в лузі не калина була : укр. нар. алегор. пісні / упоряд. Т. І. Колотило. – К. : Веселка, 1991. – 182 с. : іл. ; ноти.

Збірку склали українські народні алегоричні пісні із сивої давнини.

Для середнього та старшого шкільного віку.

Додаткова інформація на сайтах:

www.folklor.ho.ua/Umf_www/books/umf/umf_1.pdf - музичні особливості соціально-побутових пісень.

www.lib.kherson.ua/ukr-skarb-4.html - музичний фольклор Херсонщини.

www.uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%BF%D1%96%D1%81%D0%BD%D1%96 – градація соціально-побутових пісень.